

ACC. N:R M. 14258: 1-13.

Landskap: Halland Upptecknare: Elsa Ugander, Lund
Härad: Tönnersjö Berättare: Ludvig Johansson, Eldsberga
Socken: Eldsberga Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1956 Född år 1871 i Eldsberga

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-13.

LUF 73.

ACC. N:R M. 14258:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bystämman kan jag hört min
farfar tala om. Då låg gårdar-
na utmed en gata, som gick
från kyrkan och var liksom ut-
vidgad mitt i byn, och där
höll man bystämman. Man satte
på var sin sten, och prästen
var den främste. Bystämman
upphörde i samband med utflyt-
ningen av gårdarna, men när
detta skedde, kan jag ej säga.

ACC. N:R M. 14258:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Så jott som hela Eldoberga socken löd för under Stjärnarp, och bönderna var arendatorer. Denna delen av Eldoberga, som kallas Perstorp, var bara gjungbackar och sj odlat. Men på 60-talet blev det en ny herre till Stjärnarp. Han byggde torp och gav torparna en ganska stor bit jord på det rikket, så de odlade upp den. För omkring 30 år sedan blev Eldobergabönderna självägandes.

Var beträffar jordbruksför-

böterijarna har Stjärnarp varit
frögångare här i trakten. Bönder-
na gick dit och gjorde dags-
verken, och sedan tillämpade
man de metoder, man hade
sett där, på sitt eget lantbruk.
På 60-talet såldes en del
stora gårdar ut från Stjärnarp
och inköptes av danskar och
tyskar, som kom hit med nya
metoder, och som förutom
Stjärnarp verkade som frögångs-
män.

Dikning började man med

ACC. N:R M. 14258:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

på 1860 - talet och omkring
på 70 - talet.

Nya redskaps skaffade man
i slutet av 1800 - talet efter
hand som man fick råd.

Slättermaskinerna kom på
80 - talet.

Omkring 1900 var det
lantbruksmaskineringarna lite varstans
och 1912 var det en utställ-
ning i Halmstad. Dessa har
säkert haft stor betydelse för
införandet av nya maskiner och
redskaps. Dessutom reste agenter
från olika firmor omkring och

ACC. N:R M. 14258:5

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gjorde reklam.

Efter hand som de nya
jordbruksmaskinerna kom, bildade
man andelsföreningar. Här fanns
t. ex. ett par tröskföreningar. Men
dessa har numera ersatts av
maskinstationer.

Vägarna var mycket sämre
för. Bönderna stod för underhål-
let, vilket bestod i att de och
de lägga på sten och sand.
På 80-talet kom fjäder-
vägarna, och i början av 1900-

ACC. N:R M. 14258:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

talet kom de första bilarna.
Med de nya åkdonen följde
större krav på vägar, och det
blev allt svårare för bönderna
att underhålla dem. För om-
kring 30 år sedan övertog väg-
kassan underhållet.

Någon ordnad postgång fanns
här inte för. En man från
Knäred brukade gå med post
därifrån till Genevad en eller
två gånger i veckan. Ibland
gick han härom och tog vår
post, som vi kunde lämna in

på en gård här i närheten.

År 1885 anlades järnvägen.

Därefter kunde man själv gå ner
till Eldsberga — det är drygt en
halv mil — och lämna eller häm-

ta post. Vanligare var, att man

lät skräddaren från Tönnersjö,
som gick därifrån till Eldsberga
två eller tre gånger i veckan,

taga även vår post med sig,
när han gick här förbi.

Numera skickas posten med
bussen.

Byggnadsstyrelsen har förändrats

ACC. N:R M. 14258:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

mycket sedan jag var ung. Då
var husen knuttimrade, och de
flesta hade bara ett enda stort
rum. Var man mera välbortald
hade man särskilt kök.

Taken var täckta med
halv eller näver, som det
växte massa på. Man hade
inte, som jag har sett i
Skåne, takryttare på halvtaken,
utan halven fästes upp till med
lera och ljung.

I början av 1900-talet
hade välståndet stigit, och man

fick råd att bygga nya bostads-
hus. Materialet fröles trä,
men stilen frändrades. Man
tog efter de nybyggda gårdar-
na nere i Fälsberga, och en
del byggde t. o. m., som där, i
två våningar.

Taktäckningsmaterial fränd-
rades något ännu i på 1900-
talet, då man övergick till
bly och papp.

Mathållningen har också
frändrats. För att man fem mil
näst om dagen, men antalet

ACC. N:R M. 14258:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

måltiden har minskat med den
förkortade arbetstiden.

Själv maten har också
blivit annorlunda. Numera äter
man färskt kött och fisk.
För var all mat saltad eller
rökt. Endast när det var
skakt, kunde man få färskt
kött.

Kalasen är också fränd-
rade. För hade man själv
förmij med sig, och bränn-
vinet var huvudrätten. Det bruk-
kunde bli ganska vilda tillställ-

ACC. N:R M. 14258'//.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ringar. Men efter motbokens in-
frående kunde man inte dricka
lika mycket, och numera går
det betydligt mera stället till.

Tjänstefolket behandlades
mycket hårdare för. Någon
förlid talades det aldrig om,
och kontanta lönen kunde för
exempelvis en dräng vara 30
kronor och kanske ett par ar-
betsbyxor vid årets slut. På 90-
talet kom nya lagar, som
ädrole förhållandena, och tjänste-
folket fick det bättre.

Vidskepelsen var för i tiden
str här i trakten. Man
trodde, att en massa överna-
turliga väsen, spöken, troll
etc., bodde i skogen, och
mot dem borde man skydda
sig genom att bl. a. sätta
stol över dörrarna. Innan
man skulle baka eller mjölka,
borde man kora sig, för att
inte baket skulle bli fridär-
vat eller mjölken sur. Otali-
ga var de spökhistorier, som
berätades i min barndom.

ACC. N:R M. 14258:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Men genom skolundervis-
ningen har folk blivit mer
upplysta, och numera är det
få, som verkligen tror på
alla dessa övernaturliga
väsen och hädelser.